

4. ΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

Το ονόμασαν η «Ήνυκα της εποχής του Περικλή», «πύργο της Βαβέλ», «αρχαία αγορά», «μεγάλο παζάρι», για να περιγράψουν την πολυπλοκότητα του διαδικτύου. Το διαδίκτυο έχει τις ρίζες του την δεκαετία το 50 στις ΗΠΑ, όταν ο ψυχρός πόλεμος επέβαλε έρευνες και αναζητήσεις, που θα υπηρετούσαν την κυριαρχία των ΗΠΑ. Ουσιαστικά ξεκίνησε το 1965 και η αφορμή δόθηκε όταν οι Σοβιετικοί έβαλαν σε τροχιά τον πρώτο δορυφόρο τους, τον Σπούτνικ. Η ΗΠΑ τότε ίδρυσαν την ARPA (advance research projects agency), η οποία όφειλε να παράγει υψηλή τεχνολογία για στρατιωτικούς σκοπούς συνδέοντας τους υπολογιστές μεγάλων πανεπιστημίων και ερευνητικών κέντρων, ώστε το υπουργείο Εθνικής Άμυνας να μπορέσει να αξιοποιήσει τις δυνατότητες τους. Το 1969 για πρώτη φορά συνδέθηκαν ηλεκτρονικά μεταξύ τους 4 πανεπιστήμια το UCLA, το UCSB, το Stanford και το UOU στην Γιούτα. Έτσι ξεκίνησε το ARPANET, που ήταν ο πρόγονός του διαδικτύου. (Εφημ. καθημερινή 2008). Το 1971 επιτυγχάνεται το πρώτο email και το πρώτο chat(συνομιλία) και η ιδέα της δικτύωσης αρχίζει να γίνεται δημοφιλής και αναγκαία. Η δικτύωση την δεκαετία του 80 ξεπέρασε τα σύνορα των πανεπιστημίων και επεκτάθηκε και στις επιχειρήσεις και αργότερα, την δεκαετία του 90, το διαδίκτυο πλέον αρχίζει και γίνεται κτήμα της παγκόσμιας κοινότητας.

Το διαδίκτυο (world wide web) έχει μπει πλέον παντού, στο σπίτι της νοικοκυράς, του φοιτητή, του ερευνητή, του έμπορου, και οργανώνει πλέον όλο το φάσμα της κοινωνικής, της πολιτικής και πολιτιστικής ζωής ενός τόπου. Για ένα αυξανόμενο αριθμό ανθρώπων, το διαδίκτυο είναι χρήσιμο, πληροφοριακό και επικοινωνιακό εργαλείο, για άλλους ένα ζωτικό κομμάτι της ζωής τους. Προσφέρει επικοινωνία(μέσω e-mail ή messenger), διασκέδαση (βιντεοπαιχνίδια διαδικτυακά και μη), γνώσεις (Wikipedia), υπηρεσίες (εξυπηρέτηση πολιτών για διοικητικές υποθέσεις ή διεκπεραιώσεις καθημερινότητας). Είναι ένα σύγχρονο Mall (εμπορικό κέντρο) που εξυπηρετεί όλες τις επιθυμίες των πολιτών, σε γρήγορο χρόνο και από οποιοδήποτε σημείο του πλανήτη. Η πληροφορία είναι διάχυτη και ο πολίτης πλέον οφείλει να μάθει όχι μόνο να την ανακαλύπτει, αλλά και να την διαχειρίζεται σωστά. Ανάμεσα σε κείμενα, υπερκείμενα, εικόνες, ήχους, μονταρισμένα ή σε πραγματικό χρόνο(real time), ο πολίτης έρχεται αντιμέτωπος με μια νέα

πραγματικότητα, η οποία προκαλεί αναταράξεις στην συναισθηματική του ζωή, στην κοινωνική του συμπεριφορά, στην οικογενειακή του γαλήνη. Ο ενήλικας προσπαθεί να μάθει την νέα αυτή γλώσσα για να επικοινωνήσει με την νέα γενιά, οι γονείς με τα παιδιά τους και οι δάσκαλοι με τους μαθητές τους. Το διαδίκτυο εισήγαγε καινούριες συνήθειες και καινούριες λέξεις στην καθημερινότητα των ανθρώπων, και δημιούργησε ένα νέο επικοινωνιακό περιβάλλον, που πολλοί εύστοφα ονομάζουν "Μεκόσμιο", με κοινές πλέον καταναλωτικές, διαιτητικές, ενδυματολογικές, μ άλλα λόγια πολιτιστικές συνήθειες. Τα νοητά σύνορα μεταξύ ατομικού και οικουμενικού, του τοπικού του εθνικού και του υπερεθνικού άρχισαν να γκρεμίζονται.(Proulx S & Vitalis A ,1999)

Ο πολίτης σήμερα μέσω του διαδικτύου γίνεται πιο δραστήριος, μπορεί να συνεργάζεται με πλήθος ανθρώπων σ' όλη την οικουμένη, να αγωνιστεί με άλλους για κοινά προβλήματα, να συμμετέχει σε οικουμενικές συζητήσεις (fora). Η διαδικτυακή δημοκρατία ενδυναμώνει την οικουμενικότητα και αδυνατίζει την ιδέα του εθνικού. Η αυτόνομη πολιτική δράση ενός εθνικού κράτους, υποχωρεί πλέον μπροστά στην παγκοσμιοποίηση της αγοράς. Το διαδίκτυο κάλυψε το κενό μιας ελλειμματικής λειτουργίας της δημοκρατίας. Τα προβλήματα του Άλλου γίνονται γρήγορα προβλήματα δικά μας και οι κοινωνικές ή πολιτικές διεκδικήσεις λειτουργούν ταχύτατα στις σύγχρονες κοινωνίες με την λογική του ντόμινο. Δημιουργούνται έτσι «ψηφιακές κοινότητες», οι οποίες χτίζουν την «πόλη του διαδικτύου» που λειτουργεί με τους όρους μιας νέας ψηφιακής δημοκρατίας, η οποία ανοίγει μεν ορίζοντες μιας ελευθερίας στην έκφραση και στην επικοινωνία, απαιτεί όμως από τον πολίτη μια αυτολογοκρισία και μια κριτική αντιμετώπιση αυτής της ελευθερίας. Γιατί ο κυβερνοχώρος δεν είναι απλά μια νέα τεχνολογία, αλλά και ένας χώρος που αναφύονται καινούρια παιγνίδια εξουσίας, ανάμεσα σε μια ελίτ τεχνολογική που τον διαχειρίζεται και σε μια ψηφιακή κοινότητα που τον χρησιμοποιεί. Η δημοκρατία που ευαγγελίζεται κατά συνέπεια δεν είναι δεδομένη. Απαιτεί μια αγωγή του πολίτη στους νέους όρους επικοινωνίας, έναν αυτοέλεγχο και μια συνειδητοποίηση των κινδύνων που ελλοχεύουν πίσω από την απεριόριστη ελευθερία του κυβερνοχώρου.

Αυτός είναι ο λόγος που για μια ακόμη φορά εμφανίστηκαν οι ίδιες φωνές που εμφανίζονται κάθε φορά που ένα νέο μέσο της τεχνολογίας κάνει την εμφάνιση του. Αναγνωρίζει κανείς σ' αυτές, τις ίδιες μανιχαιστικές διαιρέσεις ανάμεσα στο «καλό» και στο «κακό» διαδίκτυο. Οι τεχνοφοβικοί πιστεύουν ότι το διαδίκτυο καλλιεργεί τον ατομικισμό (Boorsook P, 2000), ότι

οι κοινότητες που δημιουργεί είναι ψευτοκοινότητες, αφού είναι ψηφιακές κοινότητες, (Beniger J, 1987) ότι διευκολύνει την παραβίαση της ιδιωτικότητας (Bennet and Grant 2000) δεδομένου ότι η αξιοπιστία του διαδικτύου αποδεικνύεται καθημερινά προβληματική εξαιτίας των παραβιάσεων του απορρήτου μέσω των hackers. Είναι γνωστό εξάλλου ότι στις αμερικανικές εκλογές του 2000 αμφισβητήθηκε το αποτέλεσμα σε ορισμένες πολιτείες, διότι θεωρήθηκε ότι παραποιήθηκαν τα δεδομένα στο διαδίκτυο. (American Behavioral Scientist 2001)

Από την άλλη πλευρά οι υπέρμαχοι του διαδικτύου υποστηρίζουν ότι βοηθάει την διακίνηση των ιδεών σε μηδενικό χρόνο και σε τεράστιο κοινό, αποδυναμώνει τις ιεραρχίες που μονοπωλούσαν την πρόσβαση στην πληροφορία, δραστηριοποιεί τον πολίτη, ενδυναμώνει τα αντανακλαστικά της κοινωνίας, βοηθάει την δημιουργία νέων μορφών κοινοτήτων.

Ειδικά γι αυτό το τελευταίο επειδή πολύ λόγος γίνεται για τις κοινότητες αν είναι πραγματικές ή ψηφιακές, θεωρώ απαραίτητη μια αποσαφήνιση . Συνήθως η ιδέα της κοινότητας μας παραπέμπει σε μια ειδυλλιακή γειτονιά με ανθρώπους που μένουν κοντά, που κουβεντιάζουν στις γωνιές και στις πλατείες της γειτονιάς, πηγαίνουν μαζί στα καφέ. Αυτή η εικόνα της κοινότητας, είναι η πιο διαδεδομένη στο ευρύ κοινό και στα ΜΜΕ, όπου η έννοια της κοινότητας ταυτίζεται με την γεινίαση. Οι περισσότερες κοινότητες όμως δεν είχαν γεωγραφική γεινίαση, αλλά κοινωνική συνεκτικότητα (Fischer C,1982). Η κοινωνική διάσταση της κοινότητας δίνει έμφαση στις κοινωνικές σχέσεις της ομάδας παρά στο γεγονός ότι γεινιάζουν τοπικά. Είναι καλλίτερο επομένως να δούμε την κοινότητα όχι σαν τοπική ομάδα, αλλά σαν ένα δίκτυο. Κάθε άτομο έχει την δική του προσωπική κοινότητα στο σπίτι, στον εργασιακό του χώρο, αλλά πλέον και στον κυβερνοχώρο. Τα όρια κατ επέκταση των κοινοτήτων δεν μπορούν να περιχαρακωθούν σε στενά γεωγραφικά πλαίσια. Αυτές οι κοινωνικές σχέσεις στις κοινότητες ενδυναμώθηκαν με τις νέες τεχνολογίες και κυρίως με το διαδίκτυο.

Αν και η διάδοση του διαδικτύου υπήρξε ταχύτατη και σε πολύ μεγάλη κλίμακα είναι πολύ νωρίς να γίνει ένας απολογισμός για τον ρόλο του στην κοινωνία. Οι έρευνες στον τομέα είναι πολλές, συχνά αντιφατικές και αντικρουόμενες μεταξύ τους που δηλώνει φυσικά ότι η πριμοδότηση της μιας ή της άλλης πλευράς συσκοτίζει παρά διευκολύνει την έρευνα. Σ' ένα κεντρικό σημείο που συγκλίνουν οι έρευνες είναι στο γεγονός ότι το διαδίκτυο είναι ένας τόπος ταξικός. Δίνει την ψευδαίσθηση της δημοκρατίας, μιας δημόσιας αγοράς όπου όλα και όλοι εκτίθενται. Ταυτόχρονα όμως συμβάλλει στο βά-

θεμα των ανισοτήτων μεταξύ των πολιτών μιας χώρας. Για να γευτεί κανείς τα αγαθά του πρέπει να μπορεί να έχει πρόσβαση σ' αυτό. Η έκρηξη του διημιούργησε τους «πληροφοριοπλούσιους και τους «πληροφοριοφτωχούς». Αναδεικνύεται όλο και περισσότερο η ανάγκη να περάσουμε από την κοινωνία της πληροφορίας, στην κοινωνία της γνώσης, που απαιτεί βάθεμα, επεξεργασία, απόσταση χρόνου, διάλογο και αντιπαράθεση. Όσο όμως η μετάδοση της γνώσης θα συνεχίζει να ακολουθεί τους κανονισμούς της πολιτικοοικονομικής εξουσίας το ιδεώδες μιας δημοκρατίας της πληροφορίας θα παραμένει ουτοπία. Παρόλο ότι γίνεται μια μεγάλη προσπάθεια εξάπλωσης του διαδικτύου σε όλο και μεγαλύτερα κοινωνικά στρώματα του πλανήτη παραμένει ένας χώρος με έντονα ταξικά χαρακτηριστικά.

Έρευνες που έχουν γίνει στον γεωγραφικό χώρο της Ευρώπης αλλά και στην Β Αμερική παρουσιάζουν κοινές διαπιστώσεις :

1. Το διαδίκτυο έχει ταυτότητα κοινωνικοοικονομική. Αποτελεί δείκτη κοινωνικής αλλά και οικονομικής διαστρωμάτωσης. Έρευνες που έχουν γίνει στον Ευρωπαϊκό χώρο έχουν δείξει ότι η πλειοψηφία των ατόμων που έχουν πρόσβαση στο διαδίκτυο ανήκει στα μεσαία και ανώτερα οικονομικά στρώματα της κοινωνίας.
2. Το διαδίκτυο έχει χαρακτηριστικά γεωγραφικής διαστρωμάτωσης. Υπάρχει τεραστία διαφορά στην χρήση και στην πρόσβαση στο διαδίκτυο ανάμεσα στις χώρες της Β . Αμερικής και Καναδά και στην Ευρώπη. Έρευνες που έχουν γίνει στην Β Αμερική δείχνουν ότι οι χρήστες του διαδικτύου στην πλειοψηφία τους είναι άνδρες, νέοι, μορφωμένοι, λευκοί και ζουν σε μεγάλες πόλεις. Αυτή την διάσταση περιγράφει ο αγγλικός όρος *digital divide*. Υπάρχει δηλαδή ένας ψηφιακός διαχωρισμός με έντονα οικονομικά-κοινωνικά-μορφωτικά-ηλικιακά χαρακτηριστικά. (Hoffman.N 1998).Υπάρχει επίσης τεράστια διαφορά ανάμεσα στις χώρες της Β. Ευρώπης και σ' αυτές της Νοτίου Ευρώπης. Στην Δανία για παράδειγμα το 1997 μόνο 8% των οικογενειών είχαν πρόσβαση στο διαδίκτυο και το ποσοστό αυτό το 2003 ανήλθε στο 68%.(Tufte, 2005,126). Οι διαφορές είναι τεράστιες, αν αναλογιστούμε ότι, παρόλο που σε παγκόσμια κλίμακα μόνο το 27 % του πληθυσμού της γης μένει στην Βόρεια Ευρώπη και Καναδά, εντούτοις το μεγαλύτερο ποσοστό των χρηστών του διαδικτύου(65%) μένει στην Β. Ευρώπη και στον Καναδά. (Tufte, 2005,124)
3. Το διαδίκτυο μπορεί μεν να αφορά όλους παραμένει όμως μια υπόθεση των νέων. Η πλειοψηφία των ατόμων που χρησιμοποιούν το

διαδίκτυο είναι κάτω των 20 ετών. Παρόλο ότι οι ενήλικες-γονείς πληρώνουν το διαδίκτυο και εμπλέκονται έτσι έμμεσα σ' αυτό, αυτοί που περισσότερο το χρησιμοποιούν στο σπίτι είναι οι νέοι. (report mediapro, 2006)

4. Η χρήση του διαδικτύου έχει χαρακτηριστικά φύλου. Οι διάφορες έρευνες που έχουν γίνει στον τομέα συγκλίνουν στις διαφορές της χρήσης του διαδικτύου ανάμεσα στα κορίτσια και στα αγόρια.

Επιγραμματικά αναφέρω τις έρευνες που έγιναν και συγκλίνουν στις παραπάνω διαπιστώσεις, στον Καναδά το 1997-98 με τίτλο "Les jeunes Quebecois et l internet"(http:www.media-awareness.ca), την επόμενη χρονιά το 1999-2000 την ευρωπαϊκή έρευνα με τίτλο: «Οι νέοι και το διαδίκτυο» (Clemi, 2001) (με τη συμμετοχή του Βελγίου, Ισπανίας, Ιταλίας, Πορτογαλίας, Καναδά και Ελβετίας), αλλά και την έρευνα της Sonia Livingstone στο Πανεπιστήμιο LSE του Λονδίνου το 2004 και 2005, υπό την επωνυμία Children go on line (www.children-go-on line.net).

Τον Οκτώβριο του 2000 σύμφωνα με τα ερευνητικά δεδομένα της Pew Internet and American Life Project, 94εκ Αμερικανοί έχουν πρόσβαση στο διαδίκτυο. Σ' αυτόν τον πληθυσμό οι περισσότεροι είναι λευκοί, ενώ λιγότεροι είναι οι αφρομερικάνοι και οι ισπανόφωνοι. Σύμφωνα πάντα με την ίδια έρευνα έχουν πρόσβαση στο διαδίκτυο όσοι έχουν εισόδημα πάνω από 75000 δολάρια το χρόνο.(American Behavioral Scientist,2001)

Αλλά και ανάμεσα στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης υπάρχει μια άνιση κατανομή στην πρόσβαση στο διαδίκτυο, που δηλώνει ότι οι τεχνολογίες γενικά, κάθε άλλο παρά μειώνουν τις κοινωνικές ανισότητες. Το διαδίκτυο σύμφωνα με το Ευρωβαρόμετρο έχει μεγαλύτερη διείσδυση στις λεγόμενες παλαιές χώρες, όπως δείχνει ο παρακάτω πίνακας

Δανια	64%
Ολλανδία	64%
Μ Βρετανία	64%
Σουηδία	63 %
Φιλανδία	62 %
Εσθονία	60%
Ελλάδα	15%

(πηγή : Ευρωβαρόμετρο2004)

Τα δεδομένα είναι παρόμοια και στην Ελλάδα όπου το διαδίκτυο παρα-

μένει ένας προνομιακός τόπος για ορισμένες κατηγορίες πολιτών. Σύμφωνα με στοιχεία της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας (2006) οι έλληνες χρήστες του διαδικτύου παρουσιάζουν τα εξής χαρακτηριστικά: Το 60% των χρηστών είναι άνδρες. Η πλειοψηφία (το 50%) κατοικεί σε μεγάλα αστικά κέντρα (λεκανοπέδιο Αττικής) και έχει ανώτερη μόρφωση. Σύμφωνα πάλι με στοιχεία της εθνικής στατιστικής, η πρόσβαση στο διαδίκτυο το 1 τρίμηνο του 2006 σε άτομα ηλικίας 16-74 ετών σε σχέση με την μόρφωσή τους ήταν

Κατώτατη βαθμίδα εκπαίδευσης	10,3%
Μέση βαθμίδα	47 %
Ανώτατη βαθμίδα	42,7%

Πηγή: Εθνική στατιστική 2006

Ο ηλεκτρονικός αναλφαβητισμός είναι ιδιαίτερα έντονος, αφού πολλοί είναι οι πολίτες εκείνοι, που δεν έχουν πεισθεί για την αποτελεσματικότητα και την χρησιμότητα του διαδικτύου. Ο παρακάτω πίνακας της Εθνικής στατιστικής υπηρεσίας το πιστοποιεί αφού το 51,62% των ατόμων θεωρεί τις πληροφορίες στο διαδίκτυο άχρηστες και επιζήμιες.

Κυριότεροι λόγοι μη πρόσβασης στο διαδίκτυο σε άτομα ηλικίας 16-74	Άτομα 16-74 ετών	Επι %
Σύνολο ατόμων	6777628	
Πληροφορίες που θεωρούνται άχρηστες, η επιζήμιες κ.α	3498981	51,62%
Υψηλό κόστος εξοπλισμού	3084361	45,50%
Υψηλό κόστος πρόσβασης	2476927	36,55%
Προσωπικοί λόγοι ασφαλείας προσωπικών δεδομένων	1361750	20,09%
Έλλειψη εμπιστοσύνης ή ικανοτήτων	1783514	26,31%

Πηγή: (Εθν. στατιστική υπηρεσία 2006)

Πέρα από αυτές διαπιστώσεις το διαδίκτυο άνοιξε ένα καινούριο κεφάλαιο στην Εκπαίδευση. Από την δεκαετία του 90 που ουσιαστικά άρχισε η ευρεία διάδοση του, απευθύνθηκε σε δυο γενιές χρηστών στους «εκ γενετής

ψηφιακούς» (digital natives) χρήστες και στους ψηφιακούς μετανάστες (Prensky M, 2001) σε όσους δηλαδή αναγκάστηκαν να το χρησιμοποιούν για να προσαρμοστούν στα νέα ψηφιακά-πολιτιστικά δεδομένα. Αυτές οι δύο γενιές χρηστών είναι ιδιαίτερα έντονες στην εκπαίδευση, στην οποία υπηρετούν εκπαιδευτικοί, οι οποίοι τις περισσότερες φορές γνωρίζουν λιγότερα από τους μαθητές τους όσο αφορά το διαδίκτυο.

Με το διαδίκτυο, το σχολείο ήρθε αντιμέτωπο με καινούριες φόρμες επικοινωνίας διαφορετικές από το βιβλίο όπως

- **τα πολυμέσα.** (multimedia) Είναι ένας όρος αμφιλεγόμενος αν σταθούμε στην μετάφραση του αγγλικού όρου που σημαίνει κάτι που έχει σχέση με πολλά μέσα(media) Υπό μια έννοια και η τηλεόραση και ο κινηματογράφος είναι πολυμέσα, αφού χρησιμοποιούν ήχο και εικόνα. Θα μπορούσαμε έτσι να πούμε ότι τα πολυμέσα δεν αποτελούν καινούρια τεχνολογία. Το νέο που έφερε η ψηφιακή τεχνολογία είναι ότι επιτρέπει πολλές και ποικίλες λειτουργίες όπως αποθήκευση, επεξεργασία κινητής ή ακίνητης εικόνας, μετάδοση, αλληλεπίδραση, animation. Θα μπορούσαμε έτσι να πούμε ότι *«με τον όρο πολυμέσα αποδίδεται η συγκέντρωση και παρουσίαση σε ενιαίο μέσο (υπολογιστή) πολλών και διαφορετικών μορφών πληροφορίας με στόχο την καλύτερη επικοινωνία τους.»* (Κόμησ,2004,174)
- **Το Υπερκείμενο.** Για πρώτη φορά εισάγει την λέξη ο Ted Nelson το 1965 όταν με το σύστημα “xanadu” προσπάθησε να σχεδιάσει ένα πρόγραμμα, το οποίο να συμπεριλάμβανε όλα τα γραπτά κείμενα. Το πρώτο υπερκείμενο επίσημα λειτούργησε το 1967 στο Πανεπιστήμιο Brown των ΗΠΑ. Είναι συλλογή κειμένων που διαχειρίζονται μέσω υπολογιστή και έχουν μια μη γραμμική οργάνωση Η οργάνωση ενός βιβλίου είναι γραμμική δηλαδή διαβάζουμε από την σελίδα 1,2,3 κτλ. Σ’ ένα υπερκείμενο ο τρόπος ανάγνωσης επιλέγεται από τον χρήστη που σύμφωνα με τις ανάγκες του και τις γνώσεις του επιλέγει τον δρόμο μέσα από το περιβάλλον που του προτείνει ο υπολογιστής. Η βασική ιδέα του υπερκειμένου είναι ότι υπάρχουν κόμβοι, οι οποίοι επιτρέπουν την σύνδεση με άλλα κείμενα. Στο υπερκείμενο μιλάμε για πλοήγηση όχι για ανάγνωση. Όλη η σχεδίαση του υπερκειμένου εδράζεται στην επιλογή των κόμβων και στις παραπομπές που θα κάνουν, διότι αυτές οι επιλογές θα ορίσουν τον αρχιτεκτονικό καμβά πάνω στον οποίο ο χρήστης θα επιλέξει ή θα αποκλείσει δρόμους πλοήγησης.

- **Διαδραστικότητα (interactivity)** Είναι ακόμη ένα χαρακτηριστικό της ψηφιακής επικοινωνίας. Είναι η ηλεκτρονική απάντηση σ' ένα μήνυμα που έχει δεχτεί ο δέκτης. Μειώνεται έτσι η χρονική απόσταση ανάμεσα στο δέκτη και στο πομπό. Το διαδίκτυο είναι ο κατ'εξοχή διαδραστικός τόπος. Δεδομένου της «άναρξης» δομής του κυβερνοχώρου πολύ συζήτηση γίνεται για την ασφάλεια των συζητήσεων που λαμβάνουν χώρα και για την δημιουργία ενός πλαισίου κανόνων.
- **Αποθήκευση ηλεκτρονική** Το μεγαλύτερο επίτευγμα της λειτουργίας του διαδικτύου είναι η δυνατότητα του να αποθηκεύει τεράστιο όγκο δεδομένων τον οποίο μπορεί να χρησιμοποιεί ο χρήστης κατά το δοκούν.

Αυτή η καινούρια πραγματικότητα συνέλαβε το σχολείο ανέτοιμο. Με το διαδίκτυο περάσαμε από μια φτώχεια πληροφόρησης στην διαχείριση μιας αφθονίας της πληροφόρησης. Για να μπορέσει το σχολείο να ανταποκριθεί στις νέες απαιτήσεις οφείλει να αλλάξει ρυθμούς. Δεν είναι βέβαια η πρώτη φορά που το σχολείο έρχεται αντιμέτωπο με τις νέες φόρμες επικοινωνίας. Πριν το διαδίκτυο, και τα αναλογικά μέσα της τεχνολογίας, δημιούργησαν παρόμοιες πολιτιστικές αναταράξεις. Ο εκπαιδευτικός κόσμος για μια ακόμη φορά καλείται να αναλάβει πρωτοβουλίες για την προσαρμογή του στην νέα πραγματικότητα. Αυτή η προσαρμογή σημαίνει:

1. Γνώσεις πάνω στην λειτουργία των Ν Τεχνολογιών και του διαδικτύου
2. Γνώσεις πάνω στην παιδαγωγική αξιοποίηση του διαδικτύου και γενικότερα των Ν τεχνολογιών.
3. Γνώσεις πάνω στους κινδύνους και τα όρια του διαδικτύου.
4. Σημαίνει ότι πλέον οφείλουν να διδάξουν στους νέους πώς να ταξινομούν, να διαλέγουν, να αναλύουν και να αποκωδικοποιούν τις πληροφορίες ώστε να ορίζουν ακριβώς αυτό που ψάχνουν στις έρευνες που κάνουν. Δεν αρκεί πλέον ο δάσκαλος να είναι κάτοχος του αντικειμένου του, οφείλει να λειτουργεί και ως οδηγός – καπετάνιος σε μια ταραγμένη θάλασσα, οφείλει να κατευθύνει την πλοήγηση της γνώσης.